

Provozování mateřských a základních škol pro obce nemusí být ztrátové

13.11.2024 - | EDUin

EDUin na konferenci Lepší škola zveřejnil analýzu s názvem Tajemný RUD: Mechanismy a motivace. Analýza mapuje prostředky z rozpočtového určení daní plynoucí obcím, zejména jejich závislost na počtu žáků v mateřských a základních školách. Srovnáním se spektrem nákladů obcí na provoz škol ukazuje na podmínky finanční (ne)výhodnosti provozování škol.

Dokument zpracovali výkonný ředitel IDEA při CERGE-EI Daniel Münich a datový analytik Jiří Münich. Kompletní analýzu si můžete přečíst [zde](#).

Rozpočtové určení daní, tzv. RUD, představuje hlavní zdroj obecních příjmů. Je parametricky určené zákonem, klíčovým faktorem v předpisu je počet obyvatel s trvalým bydlištěm v obci.

Dalším významným parametrem RUD je počet žáků navštěvujících mateřskou nebo základní školu zřizovanou obcí. A to bez ohledu na populační velikost obce a obec bydliště žáků. Česká republika má ale velmi fragmentovanou strukturu obcí, polovina malých obcí neprovozuje mateřskou školu a 61 % z nich neprovozuje základní školu. V roce 2023 systém RUD mezi obce rozdělil 303 miliard korun, což představuje 14 % celkových příjmů státního rozpočtu a 4 % HDP země. Výnos RUD za každého dodatečného žáka v roce 2023 představoval necelých 20 tisíc korun za rok. Tyto peníze ale nejsou účelově vázány a obec je může použít na cokoliv.

Analýza ukazuje, že za určitých podmínek nemusí být provozování mateřských a základních škol pro obecní rozpočty ztrátovou záležitostí. „Samozřejmě ale závisí na nákladnosti školního provozu a na míře, jak se na tom chce obec podílet. To také znamená, že řadě obcí, jejichž školy přijímají děti z jiných obcí, se toto může vyplácet nebo přinejmenším na tom finančně neztrácí,” popisuje autor analýzy Daniel Münich.

Hlavně u základních škol, spíše než mateřských, je důležitým faktorem nákladovosti velikost školy. Zatímco s počtem žáků výnosy obce z RUD rostou lineárně, průběžné náklady na žáka se spíše snižují.

Podle programového ředitele EDUinu Miroslava Hřebeckého se tak obcím vyplácí v případě volné kapacity brát i nespádové děti: „Obec za nespádové dítě dostane peníze z RUD. Zatímco prostředky z RUD mohou obce využívat na provozní výdaje školy, investiční náklady na větší rekonstrukce nebo stavby nových školních budov bohužel zůstávají systémově neošetřené, pokud odhlédneme od obtížně dosažitelných dotací.”

„K analýze jsme připravili společně s autory webovou aplikaci, která ukazuje, jestli konkrétní obec na svoji školu doplácí z dalších výnosů než z RUD, nebo zda se provozování školy obci finančně vyplácí,” dodává programový ředitel EDUinu Miroslav Hřebecký.

Kompletní analýzu najdete [zde](#).

Studii vydal EDUin v rámci Klubu zřizovatelů díky finanční podpoře Abakusu – Nadačního fondu zakladatelů Avastu.

<https://www.eduin.cz/clanky/provozovani-materskych-a-zakladnich-skol-pro-obce-nemusi-byt-ztratove>